

การดำเนินงานประกันคุณภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล The Internal Quality Assurance Affairs in the Basic Education Insittutions Effectiveness

กมล สาดศรี¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) ศึกษาองค์ประกอบของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) ศึกษาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Education Quality Development) 2) การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (Education Quality Audit) และ 3) การประเมินคุณภาพการศึกษา (Education Quality Assessment)

2. แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การดำเนินการ และ 3) การตรวจสอบ ประเมินและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานของสถานศึกษา 3) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 5) การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) การจัดทำรายงานประจำปีสำหรับการประเมินคุณภาพภายใน และ 8) การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การประกันคุณภาพ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Abstract

This research assurance performing was oriented in studying for internal quality processing in the basic educational schools effective. These the research purpose were; (1) to study for the elements of internal quality assurance processing in basic educational school effectively; and (2) to study for the ways of internal quality assurance processing in basic educational schools effectively. The samples used in this study were consisted of the principals and teachers who were responsible performed in internal quality assurance for their schools. The statistics used in this study were mean and standard deviation.

The research results were as follows:

1. The important elements of internal quality assurance processing in basic educational schools composed of; 1) the educational quality development, 2) educational quality auditing, and 3) educational quality assessment.

2. The approaches for internal quality assurance processing in schools composed of; 1) planning, 2) operating, 3) auditing, assessing and revising for educational qualities. Where by concerning with criteria and approaches for internal quality assurance in schools were as; 1) providing schools educational standards; 2) creating plans for developing schools qualities based on schools benchmarks ;

- 3) providing of management and information system; 4) operating for educational developing plans; 5) providing of educational quality monitoring; 6) performing to assess internal quality according to the school benchmarks; 7) operating for the annual report of internal quality assurance; and 8) providing of educational developing continuously.

Keywords : Quality Assurance

บทนำ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ได้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคน ที่รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554 : 1) การจัดการศึกษาดังกล่าว เป็นไปตามหมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 6 “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” มาตรา 7 “ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง”(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545) การบริหารจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพตามความมุ่งหมายและหลักการดังกล่าว จึงต้องมีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกลไกที่สำคัญในการดำเนินการที่จะร่วมพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของไทย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความจำเป็นของการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาดังกล่าว การประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงมีสาระในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในตามหมวด 6 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. ศึกษาองค์ประกอบของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล
2. ศึกษาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูล การดำเนินงานในสถานศึกษาต้นแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา วิเคราะห์องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยและประเมินองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยโดยผู้เชี่ยวชาญและรายงานผลการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 1) การสร้างระบบการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ตรวจสอบความเหมาะสมความเป็นไปได้และประโยชน์ 3) จัดทำคู่มือแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) ตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผลตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาต้นแบบ

ผลการวิจัย

ในการสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย 4 ประเด็น ดังนี้ 1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีประสิทธิผล 2) ผลการพัฒนาแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย การสร้างระบบการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตรวจสอบความเหมาะสมความเป็นไปได้และประโยชน์ จัดทำคู่มือแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล 3) ผลการนำแนวทางการดำเนินงานไปทดลองใช้ในสภาพจริง โดยทดลองใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) ผลการประเมินการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีประสิทธิผล โดยประเมินประสิทธิผลของการพัฒนาการดำเนินงานหลังจากการพัฒนาว่าเป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพและมาตรฐานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพียงใด การประเมินผลของการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล ในสถานการณ์จริงว่ามีความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์เพียงใด ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบการทำงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีองค์ประกอบของงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเครื่องมือในการบริหารงานของสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการต่อเนื่อง

และมีความสัมพันธ์ในการประเมินคุณภาพและมาตรฐานสถานศึกษา มี 3 องค์ประกอบได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Education Quality Development) จุดเน้น คือ การกำหนดมาตรฐานคุณภาพเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติที่มีมาตรฐานการทำงานและผลผลิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ 2) การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (Education Quality Audit) จุดเน้น คือ การตรวจสอบตนเอง (Self auditing) การตรวจสอบจากหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ (Internal auditing) และการตรวจสอบจากบุคคลภายนอกที่ได้รับมอบหมายหรือผ่านกระบวนการเป็นผู้ตรวจสอบ/ประเมิน (External auditing) 3) การประเมินคุณภาพการศึกษา (Education Quality Assessment) จุดเน้น คือ การประเมินตนเอง (Self Assessment) และการประเมิน จากหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ (Internal Assessment)

2. ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินการในระบบประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ด้าน

2.1 ด้านการวางแผน ประกอบด้วย

1) การเตรียมความพร้อม การดำเนินการประกันคุณภาพ การสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการดำเนินการประกันคุณภาพ และการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพ

2) การจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา การนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการตัดสินใจ

3) การจัดทำมาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษา ให้มีความสอดคล้องกับเอกลักษณ์ และสภาพของสถานศึกษา

4) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษา ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพ ของสถานศึกษา

5) การจัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปี ให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2.2 ด้านการดำเนินการ ประกอบด้วย

1) การจัดทรัพยากรและ สิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินการ ตามแผนก่อกำหนดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2) การดำเนินการตามแผน มีการประชุมชี้แจงและการประสานการดำเนินงานตามแผน การจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน ตามแผน และการดำเนินการตามแผน

3) การนิเทศ กำกับติดตาม การดำเนินการตามแผน และการนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินการ

2.3 ด้านการตรวจสอบ ประเมินและ ปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

1) การตรวจสอบ ประเมินและ ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาโดยสถานศึกษา

2) การตรวจสอบ ประเมินและ ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาโดยหน่วยงานต้นสังกัด

3. ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีประสิทธิผล โดยประเมินประสิทธิผลของ การพัฒนาการดำเนินงาน พบว่าสถานศึกษา ดำเนินการตามกฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา โดยจัดให้ มีระบบประกันคุณภาพภายในตามแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการ ดังต่อไปนี้

3.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา มีขั้นตอนและวิธีการ ดำเนินการ ดังนี้

1) ศึกษา วิเคราะห์มาตรฐาน และตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้

2) พิจารณาสาระสำคัญที่จะ กำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สะท้อน อัตลักษณ์และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา

3) กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้

4) ประกาศค่าเป้าหมายแต่ละ มาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษาให้กลุ่มผู้เกี่ยวข้องทั้ง ภายในและภายนอกรับทราบ

3.2 การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา มีขั้นตอนและวิธีการ ดำเนินการดังนี้

1) การจัดทำแผนพัฒนาการ จัดการศึกษา โดยศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการจำเป็น กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายด้านต่างๆ โดยมุ่งเน้นที่คุณภาพ ผู้เรียนกำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรม กำหนด แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากภายนอก ที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ กำหนดบทบาท หน้าที่อย่างชัดเจน ร่วมรับผิดชอบและดำเนินงาน กำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมี ประสิทธิภาพ และเสนอแผนพัฒนาการจัดการ ศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความเห็นชอบ

2) การจัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปี ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการ ศึกษาของสถานศึกษา กำหนดปฏิทินการนำแผน ปฏิบัติการประจำปี เสนอแผนปฏิบัติการประจำปี

ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความเห็นชอบ

3.3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศมีขั้นตอนและวิธีการ ดำเนินการดังนี้

1) จัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารงานของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

2) กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ครอบคลุมเป็นปัจจุบัน สะดวกต่อการเข้าถึงและการให้บริการ หรือการเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานต้นสังกัด

3) นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและการพัฒนาการเรียนการสอน

3.4 การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา มีขั้นตอนและวิธีการ ดำเนินการดังนี้

1) นำแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีสู่การปฏิบัติ ตามกรอบระยะเวลา และกิจกรรมโครงการที่กำหนดไว้

2) ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด

3.5 การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีขั้นตอนและวิธีดำเนินการดังนี้

1) กำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาระดับสถานศึกษา

2) ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

3) รายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา

4) เตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด

3.6 การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีขั้นตอนและวิธีการ ดำเนินการดังนี้

1) ให้มีคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในอย่างน้อย 3 คน ที่ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่หน่วยงานต้นสังกัดขึ้นทะเบียนไว้อย่างน้อย 1 คน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2) ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม

3.7 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน มีขั้นตอนและวิธีดำเนินการดังนี้

1) สรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษาตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด

2) เสนอรายงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และหรือคณะกรรมการสถานศึกษา และหรือ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ

3) เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.8 การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีขั้นตอนและวิธีการ ดำเนินการดังนี้

1) ส่งเสริมแนวความคิดเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งการพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้เกิดขึ้นกับครู และบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา และพัฒนา สถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จนเป็น วัฒนธรรมคุณภาพในการทำงานปกติของ สถานศึกษา

2) นำผลการประเมินคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา จากการประเมินตนเอง หรือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเลือกสรรข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหาร และการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

3) เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิด การพัฒนา

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาองค์ประกอบ การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีองค์ประกอบของงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเครื่องมือในการบริหาร งานของสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และมีความสัมพันธ์ในการประเมินคุณภาพและ มาตรฐานสถานศึกษา มี 3 องค์ประกอบ ดังที่ ทิภาวรรณ เลขวัฒนะ (2551 : 69) ให้ความหมาย ของการบริหารจัดการคุณภาพโดยรวม หรือ การบริหารคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จนั้น มีหลักการ ที่สำคัญ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 การมุ่งเน้น ที่คุณภาพ (Quality oriented) ประการที่ 2 การปรับปรุงกระบวนการ (Process improvement)

ประการที่ 3 ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วม (Total involvement) ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นกรอบในการสังเคราะห์ พบว่า องค์ประกอบ ของงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การประเมิน คุณภาพการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการควบคุมคุณภาพการศึกษา ซึ่งการควบคุม คุณภาพการศึกษา หมายถึง การพัฒนาคุณภาพ การศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานการศึกษา การ กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การบริหาร จัดการคุณภาพโดยรวม TQM ควบคู่กับกิจกรรม กลุ่มคุณภาพ QCC เป็นการบริหารจัดการคุณภาพ (Quality Management) ดังนั้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบของงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นเครื่องมือใน การบริหารงานของสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการ ต่อเนื่องและมีความสัมพันธ์ในการประเมิน คุณภาพและมาตรฐานสถานศึกษา มีกลไกที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพ การศึกษา (Education Quality Development) จุดเน้น คือ การกำหนดมาตรฐานคุณภาพเกี่ยวกับ วิธีการปฏิบัติที่มีมาตรฐานการทำงานและผลผลิต ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ 2) การตรวจสอบ คุณภาพการศึกษา (Education Quality Audit) จุดเน้น คือ การตรวจสอบตนเอง (Self auditing) การตรวจสอบจากหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขต พื้นที่ (Internal auditing) และการตรวจสอบ จากบุคคล ภายนอกที่ได้รับมอบหมายหรือผ่าน กระบวนการเป็นผู้ตรวจสอบ/ประเมิน (External auditing) 3) การประเมินคุณภาพการศึกษา (Education Quality Assessment) จุดเน้น คือการประเมินตนเอง (Self Assessment) และการประเมินจากหน่วยงานที่กำกับดูแล ในเขตพื้นที่ (Internal Assessment)

2. ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินการในระบบประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ด้าน การดำเนินการในระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการ ได้แก่ Deming (1986), Juran and Gryna (1993), Persons(1994) และรวมทั้งแนวทางการดำเนินการในระบบประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งการดำเนินงาน 3 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การดำเนินการ 3) การตรวจสอบ ประเมินและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

3. จากผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล โดยประเมินประสิทธิผลของการพัฒนาการดำเนินงาน พบว่าสถานศึกษาดำเนินการตามกฎหมายกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา โดยจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกกฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา 2553 ตามราชกิจจานุเบกษา ประกาศ ณ วันที่ 2 เมษายน 2553 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553: 1-11) ข้อ 14 ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

- 2) การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานของสถานศึกษา
- 3) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- 4) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา
- 5) การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
- 6) การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- 7) การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ
- 8) การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานต้นสังกัดควรนำแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ในการแก้ปัญหาในการยกระดับคุณภาพทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งเกิดจากการพัฒนามาตรฐานและคุณภาพของผู้เรียนและด้านการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. สถานศึกษา ควรนำแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ ในการกำหนดแนวทางดำเนินงานในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษาให้เป็นวัฒนธรรมการทำงานอย่างต่อเนื่อง มีความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล สถานประกอบการ เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในด้านพัฒนาคุณภาพการศึกษา การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ทิภาวรรณ เลขวัฒนะ. การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยวิธีการเทียบเคียงสมรรถนะ. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2550.
- นงลักษณ์ เรืองทอง. รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.
- วิโรจน์ สารรัตน์. นโยบายและการวางแผน หลักการและทฤษฎี. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์, 2539.
- _____. ทฤษฎีการบริหาร. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ, 2544.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. การปฏิรูปการศึกษารอบใหม่: สู่การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง. เอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2554 “ยกเครื่องการศึกษาไทย: สู่การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง” เอกสารอัดสำเนา 15 กุมภาพันธ์ 2555.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานการวิจัยสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วน จำกัด วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น, 2552.
- _____. กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วน จำกัด วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น กรุงเทพมหานคร, 2555.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2554.
- _____. สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ.2549-2553) (ออนไลน์) 2552 (อ้างเมื่อ 12 สิงหาคม 2555) จาก <http://www.thai-school.net/images/tj-work0013>
- Demijng, W.E. *Out of the crisis*. Cambridge: Massaschnsetts Institute of Technology. New York : McGraw-Hill, 1986.
- Hoy, W.K. and C.G. Miskel. *Educational Administration : Theory, Research, and Practice* (6 th ed). New York : McGraw-Hill, 2001.
- Juran, J.M. and Gryna, F.M. *Quality planning and analysis*. 3nd ed. Singapore: McGraw-Hill Book, 1993.